

ΒΕΛΤΙΩΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΤΩΝ ΑΠΕ

Θέσεις ΤΕΕ/ΤΚΜ

Με άλλον «αέρα» αναμένεται να προωθηθούν στα επόμενα χρόνια οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) στην Ελλάδα, καθώς, μετά από χρόνια καθυστερήσεων και παλινωδιών, το πρώτο ειδικό χωροταξικό πλαίσιο (ΕΧΠ) για τον τομέα γίνεται επιτέλους πραγματικότητα.

Βέβαια, αν και το πλαίσιο για τις ΑΠΕ αποτελεί ένα σημαντικό βήμα εμπρός, καθώς ρυθμίζει τους όρους εγκατάστασης των περιβαλλοντικά φιλικών ενεργειακών συστημάτων, χρήζει και σημαντικών βελτιώσεων-διευκρινίσεων, ώστε να αποφευχθούν «παρatrάγουδα», που θα υπονομεύσουν την όλη προσπάθεια.

Μεταξύ άλλων, το ΕΧΠ θα πρέπει να εμπεριέχει ρητές και ξεκάθαρες διατάξεις για όλα τα θέματα, οι οποίες θα αποτρέπουν πιθανές παρερμηνείες, ώστε να μην υπάρχουν κατά περίπτωση αποφάσεις, ικανές να ανοίξουν τον δρόμο σε αδιαφανείς πρακτικές.

Επιπλέον, πρέπει να αποσαφηνιστούν τυχόν ασαφή κριτήρια χωροθέτησης των εγκαταστάσεων ΑΠΕ (πχ, απόσταση από αξιόλογες ακτές), να αποφευχθεί η όποια εμπλοκή σε τεχνικές λεπτομέρειες, αλλά να συμπεριληφθούν όλες οι τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών, ακόμη και η μη ευρέως διαδεδομένη.

Η έκδοση -το συντομότερο δυνατόν- επικαιροποιημένων χαρτών για το δυναμικό και τη φέρουσα ικανότητα της ελληνικής επικράτειας αποτελεί ένα ακόμη βασικό ζητούμενο, ενώ επιβάλλεται να αρχίσει άμεσα η картоγράφηση στοιχείων ανά νομό και περιφέρεια. Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση του σχεδίου: η ενεργοποίηση του ΕΧΠ πρέπει να είναι άμεση, αφού όμως προηγηθεί η απαραίτητη δημόσια διαβούλευση Η ΜΕ Ενέργειας του ΤΕΕ/ΤΚΜ, στο πλαίσιο της δράσης της, επεξεργάστηκε άρθρο-άρθρο το ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις Α.Π.Ε.- Σχέδιο ΚΥΑ και κατέληξε σε συγκεκριμένες επιστημονικές, παρατηρήσεις και προτάσεις. Το πλήρες κείμενο, όπως συμπληρώθηκε και εγκρίθηκε από τη ΔΕ, ακολουθεί:

«Το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΕΧΠ) για τις ΑΠΕ - Σχέδιο ΚΥΑ είναι ένα πρώτο και ως εκ τούτου και σημαντικό βήμα για την προώθηση και διείσδυση των ΑΠΕ στην Ελληνική Επικράτεια, μετά από χρόνια καθυστερήσεων, αφού έρχεται να ρυθμίσει τους όρους για την εγκατάσταση των συστημάτων ΑΠΕ. Υπάρχουν όμως κάποια σημεία που χρήζουν διευκρινίσεων, τα οποία αναλύονται στο παρόν κείμενο. Η δομή του κειμένου χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο αναφέρονται οι Γενικές Παρατηρήσεις επί του ΕΧΠ και στο δεύτερο οι Ειδικές Παρατηρήσεις κατά άρθρο και παράγραφο του σχεδίου της ΚΥΑ

Ζητούνται ρητές διατάξεις και σαφές χωροθέτησ...

- Το ΕΧΠ θα πρέπει να περιέχει ρητές διατάξεις που δεν θα αφήνουν περιθώρια για παρερμηνείες και που θα οδηγήσουν στην εξάλειψη των κατά περίπτωση αποφάσεων που ανοίγουν το δρόμο σε αδιαφανείς πρακτικές.

- Θα πρέπει να αποσαφηνιστούν όλα τα κριτήρια χωροθέτησης που είναι ασαφή, όπως απόσταση από αξιόλογες ακτές κλπ.

- Η προτεινόμενη κατηγοριοποίηση του χώρου της επικράτειας, θα πρέπει να έχει ως στόχο τη

μεγίστη διείσδυση των Α.Π.Ε στο ελάχιστο δυνατό χρονικό διάστημα.

- Θα πρέπει να αποφεύγει την όποια εμπλοκή σε τεχνικές λεπτομέρειες οι οποίες πιθανότατα θα ανατραπούν σε μικρό χρονικό διάστημα.

- Θα πρέπει το προτεινόμενο ΕΧΠ να αντιμετωπίζει όλες τις τεχνολογίες ΑΠΕ, ακόμη και αυτές που δεν είναι ευρέως διαδεδομένες. Στο παρόν σχέδιο γίνεται εκτεταμένη αναφορά στα συστήματα Α/Γ σε αντίθεση με τις άλλες μορφές ΑΠΕ και αυτό είναι πιθανό να δημιουργήσει προβλήματα στη διείσδυση αυτών.

- Η εγκατάσταση συστημάτων ΑΠΕ θα πρέπει να θεωρείται περιβαλλοντικό έργο ειδικής κατηγορίας και ως τέτοιο πρέπει να αντιμετωπίζεται από τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία.

- Η εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων ΑΠΕ θα πρέπει να θεωρηθεί συμβατή με τον αγροτικό χαρακτήρα, ακόμη και εκείνων των περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί ως υψηλής παραγωγικότητας.

- Θα πρέπει να επιτραπεί η εγκατάσταση ηλιοθερμικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής σε αγροτικές περιοχές (όπως συμβαίνει ήδη στην Ισπανία).

- Θα πρέπει να εκδοθούν το συντομότερο δυνατό επικαιροποιημένοι χάρτες για το δυναμικό και τη φέρουσα ικανότητα της Ελληνικής Επικράτειας (ηπειρωτική χώρα, νησιά και θαλάσσιος χώρος) για όλα τα συστήματα ΑΠΕ και όχι μόνο για την αιολική ενέργεια, ώστε να υπάρξει εξειδικευμένος σχεδιασμός τοπικής κλίμακας, όπου απαιτείται.

- Θα πρέπει να αρχίσει άμεσα η картоγράφηση στοιχείων ανά Νομό και Περιφέρεια, ώστε να δημιουργηθεί πιστοποιημένη βάση χωρικών δεδομένων για το σύνολο της χώρας. Επιτακτική είναι η ανάγκη ολοκλήρωσης του δασολογίου και του κτηματολογίου.

...καθώς και ισχυρά κίνητρα και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα

- Να δοθούν ισχυρά κίνητρα για την εγκατάσταση μικρών φωτοβολταϊκών μονάδων στα κτίρια, ιδιαίτερα στη νησιωτική χώρα, για την το κατά δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση της ηλιοφάνειας.

- Να θεσμοθετηθεί η δυνατότητα μελετών χωροθέτησης αιολικών πάρκων σε τοπική κλίμακα που θα εξειδικεύουν τους όρους και τους περιορισμούς ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Επισπεύδοντες μπορούν να είναι οι Περιφέρειες, η Αυτοδιοίκηση αλλά και οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες.

- Το πρόγραμμα δράσης, εκτός από τις δράσεις πρέπει να συμπεριλάβει και δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση του. Διαφορετικά θα υπάρξουν μεγάλες καθυστερήσεις. Η ενεργοποίηση του ΕΧΠ πρέπει να είναι άμεση, αφού όμως προηγηθεί η απαραίτητη δημόσια διαβούλευση.

Ειδικές παρατηρήσεις «άρθρο-άρθρο»

- Στο άρθρο 2 και στην παράγραφο 5: η διατύπωση αποκλείει την τεχνολογία των ηλιοθερμικών συστημάτων για την οποία επίσης δεν υπάρχουν προβλέψεις στο ΕΧΠ. Θα πρέπει να προστεθεί πρόβλεψη για τα ηλιοθερμικά συστήματα, τόσο στο άρθρο 2, όσο και στις διατάξεις περί χωροταξίας.

- Στο άρθρο 2 και στην παράγραφο 10: Ο ορισμός τυπικής Α/Γ με βάση την ισχύ της, δημιουργεί προβλήματα στις χωροθέτησης και αδειοδότησης, καθώς η επιλογή των Α/Γ γίνεται κατά περίπτωση, αφού εξεταστούν οι ειδικότερες συνθήκες (πχ

προσβασιμότητα, διαθεσιμότητα έκτασης), ενώ η εξέλιξη της τεχνολογίας δημιουργεί νέα δεδομένα. Ο ορισμός της τυπικής Α/Γ θα πρέπει να στηρίζεται στη διάμετρο του ρότορα και όχι στην ισχύ της.

- Στο άρθρο 3: Θα πρέπει να συμπεριληφθούν όλες οι κατηγορίες των συστημάτων ΑΠΕ στο ΕΧΠ, ώστε να μην υπάρχει άναρχη τοποθέτηση των εξαιρουμένων συστημάτων ΑΠΕ και ανεξέλεγκτη διασπορά. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να ενσωματωθούν στο ΕΧΠ συγκεκριμένα κριτήρια χωροθέτησης και όροι δόμησης για όλα τα συστήματα ΑΠΕ. Τα εξαιρούμενα συστήματα ΑΠΕ θα πρέπει να θεωρούνται φιλικά προς το περιβάλλον και να αντιμετωπίζονται με ελαστικότερα κριτήρια.

- Στο άρθρο 6: Θα πρέπει να προστεθούν τα δάση και οι αναδασωτές εκτάσεις στις περιοχές αποκλεισμού χωροθέτησης των αιολικών εγκαταστάσεων.

- Στο άρθρο 10 και την παράγραφο 10: προτείνουμε απαλοιφή της διατύπωσης «Μέγιστη απόσταση οδού 20 χλμ» ο οποίος αποτελεί έναν άνευ ουσίας τεχνικό περιορισμό.

- Στο άρθρο 17 και στην παράγραφο 1: Προτείνουμε την εξής διόρθωση του άρθρου, «Ως περιοχές προτεραιότητας για τη χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας θεωρούνται οι περιοχές με υψηλό ηλιακό δυναμικό, όπως αυτές καθορίζονται από τους χάρτες του παραρτήματος», ώστε να συμπεριληφθούν όλες οι μορφές εκμετάλλευσης της Ηλιακής Ενέργειας και να απαλειφθούν ασάφειες που σχετίζονται με τους αναφερόμενους όρους χωροθέτησης (δίνεται προτεραιότητα στις περιοχές με χαμηλό υψόμετρο με μεγάλη ασάφεια στον καθορισμό του χαρακτηρισμού «χαμηλό» και χωρίς δικαιολόγηση για τον αποκλεισμό περιοχών υψηλού υψόμετρου που εξάλλου είναι και οι περιοχές στις οποίες τα Φ/Β συστήματα παρουσιάζουν μεγαλύτερη απόδοση. Επίσης, η χρήση του όρου «κατά προτίμηση» αφήνει ανοικτά περιθώρια παρερμηνειών.

- Στο άρθρο 17 και την παράγραφο στο 3 σημείο ε: προτείνουμε απαλοιφή της διατύπωσης «οι πολυσύχναστοι χώροι στους οποίους η αντανάκλαση του φωτός από τις εγκαταστάσεις μπορεί να αποτελέσει σημαντικό όχληση», αφού δεν ορίζεται από κανένα επιστημονικό δεδομένο.

- Στο άρθρο 17 και την παράγραφο στο 3 σημείο στ: προτείνουμε απαλοιφή του αποκλεισμού των γαϊών υψηλής παραγωγικότητας. Αντί αυτού ορθό θα ήταν να θεσπιστούν ειδικά κριτήρια χωροθέτησης και όροι δόμησης για τις περιοχές αυτές.

- Η παράγραφο 3 του άρθρου 17 του χωροταξικού αφήνει ανοικτά τα περιθώρια αυθαίρετων ερμηνειών και αποφάσεων, σε επίπεδο τοπικών αρχών.

- Το άρθρο 22 του ειδικού χωροταξικού πλαισίου (ΕΧΠ) καθορίζει "το απαιτούμενο για την εφαρμογή του προγράμματος δράσης" σαν ένα πρόγραμμα το οποίο απαιτεί δράσεις των οποίων οι διαδικασίες και οι χρόνοι θα μας οδηγήσουν σε αναμονή και αδράνεια πολλών μηνών ή πιθανώς και χρόνων. Θα πρέπει οι δράσεις αυτές να «αποχαρακτηρισθούν» ως προσαρμοσμένες για την εφαρμογή του ΕΧΠ.

- Η εφαρμογή του ΕΧΠ εξαρτάται από την προηγούμενη εκτέλεση πλήθους διαδικαστικών ενεργειών που απαιτούν σημαντικό χρόνο. Οι ενέργειες αυτές ουσιαστικά θα παγώσουν την εφαρμογή του ΕΧΠ μέχρι την πλήρη διεκπεραίωσή τους και εμποδίζουν την πραγματική ανάπτυξη των ΑΠΕ στην Ελλάδα». ■

Το ΕΧΠ θα πρέπει να περιέχει ρητές διατάξεις που δεν θα αφήνουν περιθώρια για παρερμηνείες και που θα οδηγήσουν στην εξάλειψη των κατά περίπτωση αποφάσεων που ανοίγουν το δρόμο σε αδιαφανείς πρακτικές

Η εγκατάσταση συστημάτων ΑΠΕ θα πρέπει να θεωρείται περιβαλλοντικό έργο ειδικής κατηγορίας και ως τέτοιο πρέπει να αντιμετωπίζεται από τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία

Το προτεινόμενο ΕΧΠ πρέπει να αντιμετωπίζει όλες τις τεχνολογίες ΑΠΕ, ακόμη και αυτές που δεν είναι ευρέως διαδεδομένες. Στο παρόν σχέδιο γίνεται εκτεταμένη αναφορά στα συστήματα Α/Γ σε αντίθεση με τις άλλες μορφές ΑΠΕ και αυτό είναι πιθανό να δημιουργήσει προβλήματα

Να εκδοθούν το συντομότερο δυνατό επικαιροποιημένοι χάρτες για το δυναμικό και τη φέρουσα ικανότητα της Ελληνικής Επικράτειας για όλα τα συστήματα ΑΠΕ και όχι μόνο για την αιολική ενέργεια

Θα πρέπει να επιτραπεί η εγκατάσταση ηλιοθερμικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής σε αγροτικές περιοχές

Να δοθούν ισχυρά κίνητρα για την εγκατάσταση μικρών αιολικών μονάδων στα κτίρια, ιδιαίτερα στη νησιωτική χώρα

Να θεσμοθετηθεί η δυνατότητα μελετών χωροθέτησης αιολικών πάρκων σε τοπική κλίμακα, που θα εξειδικεύουν τους όρους και τους περιορισμούς ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής

Θα πρέπει να ενσωματωθούν στο ΕΧΠ συγκεκριμένα κριτήρια χωροθέτησης και όροι δόμησης για όλα τα συστήματα ΑΠΕ

Τα δάση και οι αναδασωτές εκτάσεις να προστεθούν στις περιοχές αποκλεισμού χωροθέτησης των αιολικών εγκαταστάσεων